

est impossibile, & ad terminum impossibilem non datur exigentia. Mitto alia, quæ quisque formare poterit.

19 Dices cum Gonet: Aquæ deten-
tæ supra terram fieri violentiam: quia
aquæ resistunt contraria creata, volunta-
ti verò cum visione non fit violentia in
negatione amoris: quia nihil resistit Deo.
Contra i. Quia si voluntati non sit vio-
lentia hac ratione, neque igni Babylonico fiet violētia in negatione combustio-
nis: quia ibi non dabantur contraria crea-
ta resistentia: neque aquis Iordanis fieret
violentia in detentione propter eamdem
rationem. Sed igni Babylonico, & aquis
Iordanis facta est violentia: ergo solutio
est nulla. Min. præterquam est D. Thomæ
supra, prob. Si non facta fuisset violentia
igni Babylonico, nec aquis Iordanis, non
fuisset miraculum in igne, neque in aquis
propter dicta. Sed fuit miraculum: ergo
facta est illis violentia. Nunc sic: sed esset
miraculum, voluntatem cum visione, non
amare Deum: ergo fit ei violentia in ne-
gatione amoris.

20 Ex dictis infertur: Voluntati ha-
benti reliqua comprincipia creata, consti-
tuentia libertatem, præter ea, quæ unicè
ponit Deus, ad liberè amandum, ficeret
Deus

Deus violentiam, si negaret libertatem.
Probatur: illi fit violentia, cui negatur
terminus debitus, & cum quo naturaliter
connectitur: Sed hæc comprincipia con-
nectuntur cum libertate: ergo Deus face-
ret violentiam in negatione libertatis. Et
hanc violentiam ficeret, sive libertas cō-
iungenda esset cum recta operatione, si-
vè cum peccato: quidquid dicat Vazquez,
& Valdélus: quia etsi melius esset vo-
luntati non habere libertatem, quam pec-
care, sicut etiam esset melius non esse: ha-
bere libertatem est naturaliter debitum;
& peccatum sequitur per accidens ex
existentia libertatis: similiter fieri potest
violentia intellectui in negatione actus,
cum quo naturaliter connectitur: & vo-
luntati in negatione actus imperativi
eliciendi ab ipsa voluntate, quam eli-
ciendi ab alijs potentijs propter eamdem
rationem.

SECTIO III.

Solvuntur argumenta.

O Bijc. i. Causæ inferiores
non petunt operari, nisi
stante influxu causæ suæ
P p:

perioris, cui subordinantur in agendo: ergo sicut naturaliter inclinat ad agendum, stante motione, & influxu causæ superioris; naturaliter, & sine violētia quiescent, nō stante tali motione, & influxu: ergo sicut connaturale est cessante luminoso, cessare lucem in aere: & substracto concursu Dei ignem cessare à combustionē, ut accidit in igne Babylonico: ita connaturale est voluntatem, cessante concursu Dei, cessare ab operatione, & ab incepta defistere. *Confirm.* Iuxta D. Thom. 1. contr. gent. cap. 100. ad 2. cap. 21. ad 4. Omnis creatura se habet, ut instrumentum Dei ad cperadum. Sed cessante motione causæ principalis, connaturale est, & non violentum instrumentis, non operari: ergo cessante motione Dei, naturale est, voluntatem, & quamlibet causam secundam nō operari. 2. Quævis creatura magis inclinat in bonum universale, quām in particolare: hac ratione, si causa particularis faciat, quod aqua ascendat, est violēta; sc̄s si ascendit propter bonum universi, ne detur vacuum: ergo, & voluntati fieret violentia, si ab aliqua causa particulari impeditetur ab amore; secūs si impeditatur à causa universali quia voluntas crea- ta magis inclinata, & determinata est ad obe-

obedientum Deo; quām ad amorem. Ita Gonet ex communi Thomist.

22 *Confirm.* ex eodem: quod est secundum præcipuam inclinationem creaturæ, non est violentum. Sed quidquid Deus operatur in creaturæ, est secundum præcipuam inclinationem creaturæ: ergo negatio actus, & concursus ad operandum non est violenta. *Prob. min.* sicut quævis potentia habet duplē inclinationem, unam particularem ad suum actum, & proprium bonum; aliam universalem, qua subiicitur voluntati, quæ est inclinationis universalis, tendens in proprium bonum suppositi: & sicut in quævis re datur duplex inclinationis, alia, qua propendet in proprium bonum particulare, v. gr. aqua gravis, & corpus in descensum, & proprium centrum; alia in bonum universi (cuius partes sunt) per quam magis propendet in bonum universi, quām in proprium: sicque aqua naturaliter ascendit, ne detur vacuum: ita in qualibet re, præter inclinationem in bonum particulare, datur alia fortior, qua propendet in id, qd in ea aut de ea Deus vult facere. *Ex Sap.* 16. *Ignis, ut nutritur iusti, etiam sue virtutis oblitus est: creatura enim tibi factori deserviens, &c.* ergo quidquid Deus

operatur in creatura, est iuxta præcipua inclinationem creaturæ. 4. Ex August. & D.Thom. allatis initio sect. ant. revidendis.

23 Confirm. 5. Ex D.Thom. 1. part. quælt. 6. art. 5. Quod est alterius, principalius, & magis inclinatur in id, cuius est, quam in se ipsum... Videmus enim, quod naturaliter pars se exponit ad conservationem totius; sicut manus exponitur ictui absque deliberatione ad conservationem totius. Et virtuosus civis se exponit periculo mortis pro Republicæ conservatione. Quæ verba probant Angelum, & hominem plus, & principalius inclinare ad diligendum Deum naturaliter, quam se ipsum. Sed omnis creatura est pars universi, & quid Dei ergo magis inclinat in bonum universi, & ad obediendum Deo, quam in bonum proprium. 6. Omnis creatura magis inclinat in finem, quam in media. Sed bouum universi, & Dei sunt finis, & bonum proprium est medium ordinatum ad bonum Dei, & universi: ergo. 7. Non repugnat, quod eadem entitas habeat inclinationes oppositas, seu ad opposita, inter se componibiles, modò illas habeat sub diversis rationibus: sic avis quatenus corpus, naturaliter descendit; at quatenus habet alas,

alas, naturaliter ascendit: animal quatenus corpus naturaliter quiescit, & descendit; & quatenus sensitivum naturaliter movetur, & movet caput, & manus sursum: quid ergo mirum, si in aqua dentur inclinationes assignatae ascendendi ad vitandum vacuum, & descendendi ad proprium bonum, & in voluntate inclinationis ad amorem, & præcipua inclinationis obediendi Deo? Hæc sparsa habet Gonet, quæ placuit simul proponere, ut simul solvantur.

24 Resp. Dist. ant. Causæ secundæ non exigunt operari, nisi stante motione causæ superioris, ly nisi se tenente ex parte termini, conc. antec. quia dum exigunt operari exigunt motionem causæ superioris; ly nisi se tenente ex parte subiecti, nego ant. quia ante quam intelligatur motio Dei, exigunt motionem, & operationem: ut patet in materia 1. disposita ad formam ignis: alias non esset miraculum in non combustionē ignis Babyloni, nec in detentione Iordanis; & si datur, ideo est: quia tunc revera non datur Dei motio, sed pro priori exigunt operationem, & motionem Dei, ut constat ex ratione, & ex D. Thom. qui solùm nominat vera miracula, quæ sunt contra.

exigentiam creaturarum: quæ verò sunt supra vires naturæ, aut per media natura-
lia incognita dicit esse mira; nomina miracula quæst. 6. de potentia art. 2. Et dist.
conseq. naturaliter quiescunt non stante
Dei motione, si illam non exigant, conc.
conseq. si exigant, neg. conseq. Sunt enim
aliquæ causæ, quæ sunt capaces motionis
Dei ad operandum; sed neque exigunt
motionem, nec operationem: talis est aer
respectu receptionis lucis, & aqua respe-
ctu productionis gratiæ, ad quam potest
elevari Aliæ sunt causæ, quæ exigunt
operationem, & motionem Dei; at hæ
sunt violentæ, dum negatur operatio, &
motio: talis est iuxta adversarios materia
disposita ad ignem, quæ est violenta, si
Deus non concedat formam ignis: & ta-
lis fuit ignis Babylonicus, & aquæ Iordanis,
& voluntas cum visione: quia exigen-
tia identificatur cum connexione natura-
li cum termino. Sed tunc habent connexio-
nem naturalem: ergo, & exigentiam.

25 Ad confirm. Dist. mai. Omnis
creatura se habet, ut instrumentum Dei
ad operandum ita, ut aliæ ex natura sua,
aut positis aliquibus circumstantijs ha-
beant inclinationem ad effectum, & ad
motionem Dei: alia verò: olim capaci-

tatem, conced. mai. ita ut nullæ creature
habeat, aut ex natura sua, aut ex adiun-
ctis circumstantijs, aut dispositionibus, in-
clinationem ad effectum, & motionem
Dei, nego mai. Et dist. min. cestante mo-
tione causæ principalis, naturale est, &
non violentum, cessare instrumentum,
non habens ex natura suâ, neque ex cir-
cumstantijs inclinationem ad effectum, &
motionem Dei, conc. min. instrumentum
habens inclinationem ad effectum, &
motionem Dei, neg. min. & conseq. Ut
patet in materia prima disposita ad for-
mam, in igne Babylonico, & aqua Iorda-
nis, alias non esset miraculum cessatio ab
his operationibus: sicut non est miracu-
lum cessare ferram, cestante motione ar-
tificis Ad 2. dist. ant. Creatura magis in-
clinat in bonum universale naturale; quæ
in bonum particulare, permit. ant. in bo-
num universale supernaturale, & miracu-
lum; quæ in bonum particulare, nego
ant. alias humanitas inclinaret, & exige-
ret unionem hypostaticam, sanctificatio-
nem, & dona supernaturalia: quia dum
Deus voluit se communicare ad extra,
hoc est bonum universale: & similiter na-
tura exigeret suscitationem mortuorum, &
alia miracula, quibus siebat contra natu-
ram

ram creaturarum : quia hoc erat bonum universale, supposita Dei voluntate : Et hinc patet ad paritatem aquæ ascendentis sursum, ne detur vacuum: quia hoc est bonum universale naturale. Et nego conseq. quia iuxta vos materiæ primæ dispositæ ad formam ignis, fit violentia, si Deus neget formam ignis. Et materiæ primæ secundum se fieret violentia, in negatione omnium formatū : & igni Babylonico, aquæ Iordanis, & omni creatura fit violentia, dum Dens facit miraculum *in illis in quibus est naturalis ordo ad contrarium effectum, & ad contrarium modum faciendi.* Ex D. Tho. supra.

26 Ad 3. Conc. mai. nego min. Ad prob. dist. prim. part. ant. quævis creatura habet præcipuam inclinationem in bonum vniuersale naturale, conc. supernaturale, aut miraculosum, nego: quia bonum vniuersale est, Christum existere sub accidentibus panis, & accidentia panis non inclinant, neque exigunt, vt ita sit. Bonum vniuersale est, Verbum descendisse de Cœlis, conceptum, & natum esse ex Virgine, & natura creata non habebat inclinationem, neque exigentiam, vt hæc fierent. Bonum vniuersale est, dari gratiam ad salutariter operandum; & natura

id

id non exigit. Et dist. secundam partem: Ita quævis creatura inclinat in id, quod in ea, aut de ea Deus vult facere, vt Author naturæ, & ad exigentiam creaturarum permitto; vt Author miraculosus, nego. Quia alijs non fieret violentia materia primæ in negatione formarum, neque in negatione formæ ignis, dum est disposita ad illam: quia Deus id ficeret. Permissi ant. quia etiam dum aqua elevatur sursum ab homine, hoc non sit, nisi Deo volente, & volente ad exigentiam creatura; & vt Authore naturali; & tamen fit violentia aquæ: ergo illa regula non est ita vniuersaliter vera. *Ad confirm.* ex authoritatibus, iam diximus, quomodo sint intelligendæ, ne D. Thom. sibi sit contrarius. *Confirm. 5. & 6.* vim habent loquendo de bono vniuersali naturali, & de fine naturali; secus de bono vniuersali miraculo, aut supernaturali, aut fine supernaturali, seu ad cuius conservationem, & existentiam requiritur miraculum, vt constat ex materia prima, & ex alijs repetendis. Et idem dicendum ad 7. Permitto, creaturam habere inclinationem ad obediendum Deo, dum operatur vt Author naturæ, & in bonum vniuersi, in bonum, inquam, naturale, secus dñm opera-

tur,

tur, ut Author supernaturalis, aut miraculosus propter dicta : quia ad hæc solum habent creature promptitudinem obedientiam; non vero inclinationem: & in hoc ostendunt obedientiam, quod ruitentes, & mugientes secundum suam inclinationem gradiebatur; nec revertebatur.

27. Obij. 2. Aliqua ex dictis melius proposita à nostris, ni fallor. Causæ secundæ solum fit violentia in negatione illius, quod petit. Se creatura non exigit operari, negato concursu Dei: quia sic operari est impossibile: ergo non exigit operari, negato concursu Dei. Sed quoties non operatur, est negato concursu Dei: ergo quoties non operatur, non fit violentia 2. Non est violentum, quod est omnino necessarium creaturæ. Sed est omnino necessarium creaturæ non operari, cessante concursu Dei: quia oppositum est omnino impossibile: ergo. 3. Non exigit voluntas oppositum illius, quod prestat: Sed voluntas ex intrinsecis habet non amare, concursu Dei negato: quia est impotens amare, negato concursu Dei: ergo. 4. Nulla creatura exigit naturaliter resistere voluntati efficaci Dei. Sed operari, Deo nolente concurrere, esset resistere voluntati efficaci Dei: ergo. 5. Strictior, perfectior, &

maior est subordinatio voluntatis ad Deum; quam subordinatio aliarum potentiarum respectu voluntatis. Sed propter subordinationem potentiarum voluntatis, potentiæ non petunt operari, nisi imperio voluntatis, & non fit ipsis violentia à voluntate: ergo. 6. Non est minus necessarius concursus Dei ad operandum; quam cognitio obiecti ad amandum. Sed non data cognitione, non fit violentia voluntati, si non amet: ergo. Hæc omnia facile instari possunt in prædeterminacione. Thomistæ namque frequenter dicunt, prædeterminatum ad contentum posse dissentire in sensu diviso; non in sensu composito: quæ doctrina hic applicari posset singulis formis: cum hac differentia, quod ipsi non bene salvent potestatem proximam ad dissensum, dum habent impedimentum dissensus, quod non possunt auferre: nos tamen bene salvabimus exigentiam ad aliquem terminum in sensu diviso, dum adest impedimentum ad terminum. Hæc est tota solutio, quam dabo infra.

28 Resp. conc. mai. dist. min. creatura non exigit operari, negato concursu Dei, ly negato se tenente ex parte termini, concedo; se tenente ex parte obiecti, nego min.

min. & conseq. quia dum non datur concursus Dei, exigit operationem, & concursum Dei; non tamen exigit operationem, & concursum coniungendum cum carentia concursus; sed potius exigit concursum, ut patet in prædeterminato ad amorem: & in materia prima disposita ad formam ignis, cui negetur forma, & in alijs. Et conc. subsumpta min. nego conseq. Quia potius fit violentia in eo, quod negetur concursus, quem exigit: sicut idè fuit miraculosa non combustio ignis Babylonici, & detentio Iordanis. Ad 2. conc. mai de eo quod est omnino necessarium absolutè, dist. min. est omnino necessarium conditionate, creaturam non operari, cessante concursu Dei, conc. min. quia conditionalis est omnino necessaria: est omnino necessarium absolutè ex omni parte, creaturam non operari cessante concursu Dei, nego min. quia contingēt est cessare absolutè concursum Dei, & nego conseq. quia idè fit violentia. quia creatura exigit ne detur absolutè illud complexum non operationis, & cessationis concursus, cum petat operationem, & concursum dari absolutè: Et consequenter potest fieri violentia voluntari in eo, quod existat absolutè id, quod est,

conditionate antecedenter necessarium: ut patet exemplis materiæ primæ, Iordanis, & ignis Babylonici. Ubi est conditionate necessarium materiam non habere formam, si Deus non det, seu Deo non dante: & fit violentia materiæ in eo, quod non detur absolutè forma, cum fiat violentia in negatione concursus Dei, quem exigit propter formam, seu ad obtinendam formam. Idem de igne, & Iordanis. Hinc patet ad 3. & 4. conc. mai. & min. dist. conseq. Nulla creatura exigit operari, Deo nolente, exiendo coniungere operationem cum nolitione, conc. conseq. exigendo coniugere operationem cum carentia nolitionis, seu dividere operationem à nolitione, nego conseq. ut patet in prædeterminato, materia prima, & alijs.

29. Ad 5. dist. mai. Strictior est subordinatio voluntatis ad Deum absolutè lequendo, concedo: quia dependent in esse, & conservari, & in operari à Deo; & non sic pendent potentia à voluntate: strictior in ordine ad aliqua, nego mai. & dist. min. Potentia non exigunt operari, nisi impenetratio voluntatis, ly nisi se tenente ex parte termini exacti, concedo; ex parte subiecti, nego min. absolutè loquendo: quia aliquando

quando potentiae, donec habeant imperium voluntatis, non exigunt operari, neque exigunt imperium voluntatis, & in hoc sensu est maior subordinatio potentiarum voluntati, quam voluntatis Deo. Aliquando tamen potentiae exigunt imperium voluntatis: sic fatigatus sessione, exigit imperium surgendi; fatigatus de ambulatione, exigit imperium sessonis: motus curiositate, exigit imperium videndi, loquendi, &c. Et tunc fit violentia secundum quid potentias, si negetur imperium ut terminus, non violentia simpliciter: quia tunc negatio est iuxta aliam intrinsecam inclinationem: cum vero negatio concursus ad amorem non sit iuxta inclinationem intrinsecam fortiorum, ideo fit violentia simpliciter in negatione amoris, & concursus ad amorem.

30 Obij. 3. Si posset Deus facere violentiam voluntati in carentia actus, posset etiam facere violentiam in carentia habituum supernaturalium. Prob. in primis potest facere violentiam in carentia habituum supernaturalium acquisitorum: quia voluntas simul cum actibus supernaturalibus exigit habitus supernaturales, quibus maximè perficitur, & effertur

tut ad altiores operationes. 2. Posset fieri violentia in negatione habitus infusi: quia voluntati sanctificata debet ex natura rei habitus charitatis: ergo fieret violentia in negatione habitus, sicut voluntati simul cum visione fit violentia in negatione amoris. Resp. Concedo se quelam cum Suarez, Ribadeneyra, & Aranda supra, propter rationes argument.

SECTIO IV.

An voluntas possit pati violentiam à Deo in positione actuum eiusdem voluntatis?

Sup. 1. mentem D. Thom. positam lect. 2. hic repetendum. Sup. 2. Questionē procedere: an actus, quibus voluntas constituitur volens, aut nolens, possint esse violenti, & causaliter involuntarij: quia certum est, esse formaliter, exercitè voluntarios: cum per illos reddatur voluntas formaliter volens, aut nolens: & similiter certū est, eos posse esse obiectivè involuntarios: quia aliquando conabitur voluntas totis viribus, eos vitare: sic rotis viribus

ribus intendimus, vitare magnam tristitiam, & damnati totis viribus vellent, vitare tristitiam, qua cruciantur.

32 His iup. prima sententia dicit, voluntatem non posse pati violentiam *simpliciter* in positione suorum actuum tam elictorum, quam imperatorum. Ita S. Thom. & cum eo communiter Thomista, Carmelita tract. 10. disp. 2. dub. 3. Gonet art. 4. & nostri communiter cum Suarez disp. 2. sect. 5. Vazquez disp. 26. Tannerus, Granado disp. 6. Ribad. disp. 5. Aranda disp. 6. num. 204. Secunda sent. dicit, eiusmodi actus posse esse violentos secundum quid, ita Ribaden n. 34. Martin. 1. 2. disp. 9. Granados supra, Aranda, num. 206. Quibus faverint Suarez, & Vazquez, dicentes, non posse fieri violentiam *simpliciter*. Tertia Sét. dicit, eiusmodi actus, à voluntate elictos, posse esse *simpliciter* involuntarios. Ita Ribaden. disp. 6. cap. 3. Carleton tom. 1. disp. 87. sect. 4. Oviedo controv. 2. num. 36. dicit, posse esse violentos contra proprium imperium, fore tamen intrinsecè voluntarios: quia à voluntate eliciuntur, & extrinsecè involuntarios: quia contra appetitum elicitum ex se efficacem. Addit num. 37. carentiam actus imperati fore tunc violentam, &

involuntariam. Hæc sententia admettit, posse voluntatem velle amare, & determinati à Deo ad odium, cuius oppositum docet Suarez hic d. 2. sect. 5. Quarta Sententia ex suppositione sententia Nominalium dicentium, amorem consistere in qualitate, & voluntatem posse amare per volitionem infassam à Deo, & non elicitam à voluntate, dicit voluntatem posse pati violentiam in actu, quo amat. Ita Nominales, Angestus, Arriaga disp. 12. sect. 6 Carleton supra dis. 87. sect. 4. Esperanza lib. 3. quæst. 7. art. 9 & videntur favere Suarez, & Vazquez: quia ex eo probant oppositum: quia tales actus non possunt infundi à Deo sine concurso effectivo ipsius voluntatis.

33 Dico 1. Si possibile sit, voluntatem imperare amorem, & à Deo extrinsecè prædeterminari ad odium elicitum ab ipsa, illud odium foret *simpliciter* violentum, & involuntarium. Probatur 1. Si voluntas imperaret amorem, & Deus negaret concutum, voluntas pateretur violentiam *simpliciter* in carentia amoris, & carentia amoris esset *simpliciter* involuntaria ex dictis; sed voluntas imperans amorem, imperat carentiam odij: quia amor est carentia illativa odij, & Deus ne-

garet cōcursū ad carentiā odij: ergo esset simpliciter violentum, & involuntarium odium. Ideo existimō, pro hac sententia stare debere, præter citatos, quotquot existimēt voluntati efficaciter imperanti amorem fieri violentiam in negatione amoris. Prob. conseq. Ideo odium non esset simpliciter violentum, & involuntarium: quia procedit effectivē à voluntate cum cognitione; sed potest procedere à voluntate effectivē, cum cognitione; & esse involuntarium: ergo. Prob. min. Præsentia lapidis sursum, dum ab alio impellitur, est effectivē à lapide, & tamen est violentia iuxta omnes: quia est determinativē ab extrinseco contra propriam inclinationem: ergo licet odium effectivē sit ab intrinseco voluntatis cum cognitione, si est ab extrinseco determinante contra propriam inclinationem efficacem, erit violentum, & coactum, & consequenter involuntarium, ne cogamus concedere voluntarium, quod sit violentum, & coactum: si enim explicatur definitio violenti; quid mirum quod explicetur definitio voluntarij, dicēdo, voluntarium esse; quod procedit ab intrinseco cum cognitione, modò non sit contra efficacem inclinationem elicital ex extrinseca determinatione.

Con-

34 Confirm. Si voluntas imperaret amorem, & Deus negaret concursum, etiā carentia amoris oritur ab intrinseco voluntatis: Sed faceret violentiam in negatione amoris: ergo etiā odium oriatur ab intrinseco, &c. Fortè ideo non est possibile, voluntatem imperare amorem, & ponere odium. Quod insinuat Anselmus de liber. arbit. cap. 6. *Invitus nemo potest velle aliquid; quia non potest nollens velle.* Confirm. Supposita in voluntate necessitate physica, aut morali ad odium, si Deus necessitaret extrinsecè voluntatem ad eliciendum amorem, faceret violentiam in negatione odij, & strictam violentiam prout contrapositam coactioni. Sed Deus potest sic necessitare voluntatem: ergo. Prob. mai. Facere, quod est contra inclinationem efficacem *non elicital*, est facere violentiam strictam; sed ille amor esset contra inclinationem efficacem *non elicital*: ergo. Maior est certa: quia hac ratione motus lapidi sursum, & negare ignem materiæ dispositæ est violentum.

35 Ex his inferes, magnam tristitiam, metum, & alios affectus, quos effectivē efficaciter volumus vitare, & sunt obiectivē involuntarij, per se loquendo

Q. 2.

eße

esse causaliter voluntarios: quia proveniunt ab intrinseco voluntatis, & ex intrinseca inclinatione voluntatis: quia voluntas cum cognitione gravis mali præcedentis, intrinsecè inclinat in tristitiam. & taliter, ut inclinatio eam necessiter: & similiter ita inclinat in metum mali futuri, ut necessitet ad metum: & consequenter tristitia, & metus oriuntur à maiori inclinatione in tristeca, & sunt simpliciter voluntarij, & solum involuntarij secundum quid: sicut affectus efficax contra affectum inefficace non est secundum quid involuntarius. Huc alludit August. lib. 9. de Trinit. cap. 10. Cum & illa, quæ odiimus rectè displicant, rectèque improbantur, approbatur eorum improbatio, quæ fortè locum habent in his, quæ iucundè displicant. & rectè, seu iucundè improbantur, in quibus displicantia exercitè placet: Et peccatum est secundum quid involuntarium: quia ut dicit D. Thom. 1. 2. q. 71. artic. 2. Quod est contra inclinationem rectæ rationis, & contra naturalem inclinationem adequatem naturæ rationalis, quæ ex se inadequate inclinat in bonum honestum; sed adequate inclinat in bonum.

36 Obijc. 2. Actus elicitus à voluntate est voluntarius: ergo non est violentus.

tus. Prob. ant. voluntarium est, quod procedit ab intrinseco cum cognitione: Sed omnis actus elicitus à voluntate, procedit ab intrinseco cum cognitione: ergo. 2. Illud est violentum, quod est contra inclinationem illius, quod dicitur violentiam pati; sed omnis actus elicitus à voluntate est iuxta inclinationem voluntatis: imò est inclinatio voluntatis: quia etiam actus odij, & fugæ non inclinantes in obiecta est quoddam pondus voluntatis ad fugiendum ab obiectis: ergo nullus actus elicitus à voluntate est violentus. Ita Gonet ex D. Thom. hic quæst. 6. art. 4. Resp. dist. mai. Voluntarium est, quod procedit ab intrinseco cum cognitione, si non procedit ab extrinseco determinativè, & contra inclinationem efficacem elicitam, conc. mai. si sic procedat, nego mai. & dist. min. nego conseq. Sicut præsentia lapidis sursum procedit effectivè à lapide, dum ab alio impellitur; & est simpliciter violenta: quia procedit determinativè ab extrinseco contra propriam inclinationem. Et carentia actus imperati, ad quem determinatur ab extrinseco, est simpliciter violenta, quamvis effectivè procedat suo modo ab intrinseco.

37 Ad 2. conc. mai. dist. min. a Q. 3

eli-

elicitus est iuxta inclinationem, si sit determinativè ab intrinseco, & non sit contra inclinationem efficacem, conc. min. si sit determinativè ab extrinseco, & contra efficacem inclinationem, nego minor. & conseq. quia illa inclinatio, & pondus, quæ exercitè inclinat ad fugiendum, est violenta: quia est ab extrinseco, & contra efficacem inclinationem: cum hoc sic esse coactum, seu contra actum: sicut carentia actus imperati, ut potè exercitium voluntatis, est suo modo inclinatio voluntatis; & est violenta propter eandem rationem: & præsentia lapidis sursum est inclinatio, & quies lapidis sursum; & est violenta: quia est ab extrinseco determinativè contra propriam inclinationem. Et sicut, quod oritur à voluntate contra inclinationem minus fortem, dicitur secundum quid involuntarium, ut communiter accidit in actibus liberis: ita quod oritur à voluntate contra sortiorem inclinationem voluntatis, erit secundū quid voluntariū.

38 Obij. Div. Thom. q. 22. de Veritate, art. 8. Quantumcumque voluntas immutetur in aliquid, non dicitur cogi in illud: quia ipsū velle aliquid est inclinari in illud; coactio autem, & violentia est contra inclinationem illius rei, qua cogitur: Cum igitur Deus.

Deus voluntatem immutat, facit ut præcedenti inclinationi succedat alia inclitatio, ita quod 1. auferatur; 2. maneat: unde illud, ad quod inducitur non est contrarium inclinationi iam existenti: sicut lapidi ratione sue gravitatis in est inclinatio ad locum deorsum, hac autem manente, si sursum proiecitur, erit violentus: si autem Deus auferat à lapide inclinationem gravitatis, & det ei inclinationem levitatis, tunc ferri sursum non erit rei violentum: & ita immutatio motus potest esse sine violentia. Idem habet artic. 5. & in 2. dist. 25. quæst. 1. art. 2. ad 1. Deus operatur in voluntate, & in libero arbitrio secundum eius exigentiam: Vnde etsi voluntatem hominis in aliud mutet; nihilominus tamen hoc sua omnipotencia facit, ut illud, in quod mutatur, voluntariè velit.

39 Resp. Hæc 1. aspectu esse contra nostram conclusionem; & clarius, si potest, dicit art. 5. Deum non posse cogere voluntatem creatam, quamvis eam necessitare potest. Sed venia D. Thomæ ex doctrina ipsius nostram cōclusionem defendimus: cum eius autoritate nixi dixerimus, Deū posse facere violentiam voluntati in negatione actus, ad quem erat determinata, & hæc 2. conclusio videtur consequentia primæ. Præsertim ad hæc moycor ex ipso

contextu verborum: quia D. Thom. ideo dicit non fieri violentiam voluntati, quia non coniunguntur inclinationes contrariae; sed afferit prior, & venit altera: propter quod forte est verum, non posse coniungi imperium amoris cum odio. Quæstio tamen nostra procedit, an fiat violentiam voluntati, dum coniunguntur duæ illæ inclinationes oppositæ, alia consistens in imperio amoris, alia consistens in odio: & videtur concedendum ex doctrina D. Thom. quia S. Doctor fatetur: quod si stante inclinatione lapidis deorsum ratione gravitatis, projiciatur sursum, erit violentia, si Deus afferat inclinationem gravitatis; & det inclinationem levitatis: quo videtur mentem Div. Tho. esse dubiam, aut saltem, eius venia, illum ita explicamus, ut defendamus nostram conclusionem. 2. Verba non urgent quoad actus liberos: quia ad actum liberum non potest voluntas determinari ab extrinseco; & multo minus contra inclinationem efficacem elicitam.

40 Obijc. 3. Motus spontaneus non est violentus: Sed omnis amor elicitus à voluntate, est motus spontaneus: ergo non est coactus, nec violentus. Prob. min. ex D. Thom. 2.2. q. 25. art. 2. Amor ex

ex ratione propriæ speciei habet, quod supra se reflectat: quia est spontaneus motus amantis in amatum: unde ex se hoc ipso quod amer aliquis, amat se amare. Ex August. lib. 9. de Trinit. cap. 1. Scio me velle quidquid volo, & lib. 8. cap. 7. Qui proximum diligit, consequens est, ut ipsam dilectionem diligat. Hoc argumentum, & præcipue authoritates, forte probant, non posse coniungi imperium efficax odij cū amore: quia difficile videtur, posse coniungi amorem cum odio efficaci amoris. Sed in casu nostræ quæstionis, in quo imperium efficax odij coniungitur cum amore, ad quem determinetur ab extrinseco; resp. conc. mai. dist. min. Omnis amor elicitus à voluntate effectivè, & determinativè, seu non contra inclinationem efficacem, est voluntarius, concedo min. Omnis amor elicitus à voluntate eliciti-
vè; sed ab extrinseco determinativè; & contra inclinationem efficacem, neg. min. & conseq. Ad prob. antecedens ad sumnum est verum, quando amor non coniungitur cum imperio efficaci odij, ut constat ex ipsis terminis autoritatum. Ex quo constat, omnem amorem esse virtualiter volitionem sui quoad aliqua munera, v, gr, ita reddit voluntatem aman-

amantem, & exercitè inclinatam ad obiectum, ac si vellet amare; non quoad omnia munera; & idè potest esse violentus.

41 Obij. 4. Implicitorum est, quòd velis *non volens*: Sed si amor possit esse coactus, & involuntarius, velles *non volens*, imò *nolens*: ergo. Resp. dist. mai. Implicitorum est, quòd velis *non volens* idem obiectum, conced. mai. *non volens*, imò *nolens* volitionem obiecti, neg. mai. ex suppositione, in qua procedit quæstio de coniunctione volitionis cum imperio nolitionis. Et dist. similiter min. neg. conseq. Solutio constat ex dictis: quia implicat *velle*, & *non velle* idem obiectū, sed nō implicat *velle*, & *no*^t *velle* diversa obiecta.

42 Obijc. 5. Ex D.Tho. 1. part. q. 105 art. 4. ad 1. Non cogitur, quod moveatur ab alio, si ei dat propriam inclinationem: Sed Deus movendo voluntatem, ei dat propriam inclinationem: ergo non eam cogit. Totus syllogismus est D. Thom. Prob. min. Non solum quia amor est inclatio; sed quia voluntas est innatè inclinata ad amandum bonum propositū, & similiter inclinata ad odio habendum malum propositnm. Ante solutionem sciendum est D. Tho. ibi loqui de motione Dei, quæ non tollat meritum voluntatis,

tis, ut constat ex ipso ad 2. & 3. & consequenter non est casus quæstionis: potius inde sumemus solutionem. Resp. dist. mai. non cogitur, quod movetur ab alio, relinquendo propriam determinationem, si ei det propriam inclinationem exercitā, & formalem, & non contra inclinationem efficacem, conced. mai. si id fiat contra inclinationem efficacem, neg. mai. & dist. similiter min. nego conseq. Ad prob. voluntas ex se est innatè inclinata inefficaciter ad amandum bonum propositum, concedo; est inclinata efficaciter, nego mai. Sicut ergo, quod oritur à voluntate contra minus fortē inclinationem diciatur secundum quid involuntariū, ut communiter accedit in actibus liberis ratione cognitionis allientis, & retrahentis: ita, quod oritur à voluntate ex aliqua inclinatione contra fortiorē inclinationem voluntatis, dicitur simpliciter involuntarium, & secundum quid voluntarium.

43 Ex his patet: casu, quo Deus sine concursu voluntatis posset ponere amorem in voluntate, quo reddatur amans, posse facere violentiam voluntati: quod probandum est ex confirmatione secunda probationis antecedentis, hic repetenda. Objectiones, quæ contra hanc conclusiōnem

nem ponî possent, manent solutæ immēdiatè antecedenter.

SECTIO V.

Vtrum, & quilibet ignorantia causa est involuntariorum?

44 **I**gnorâtia dividitur à D. Tho. hic quæst. 6. art. 2. in antecedentem, comitantem, & subsequenter. Ignorantia antecedens est illa, que non est voluntaria, & est causa volendi, quod non amaretur, seclusa tali ignorantia. Sic qui inculpabiliter iudicat aliquid esse feram, & mittens sagittam occidit amicum, habet ignorantiam antecedentem, quia ignorantia est inculpabilis, & est causa mittendi sagitam, quam non mitteret, si sciret, illum esse amicum. Ignorantia comitans est: *Quando est de eo, quod agitur, tamen etiam si sciretur, nihilominus ageretur, ut dum quis occidit hostem, iudicans esse feram, quem ex præsenti dispositione actuali, vel habituali etiam occideret, si sciret esse hostem.* Et tunc non operatur ex ignorantia; sed cum ignorantia, ut le explicat quæst. 76. art. 1. Ignorantia consequens est ignorantia voluntaria, vel directe, ut cum actus voluntatis fertur in illam, ex Psalmo 32. Noluit intel-

telligere, ut bene ageret. Iob 21. *Scientiam viarum tuarum nolumus*, & hæc dicitur ignorantia affectata, vel indirecte, ut quando voluntas non vult signare ignorare; non tamen curat scire quod potest, & tenetur scire, v. gr. dubitas, an hic sit dies festus: an sit dies ieiunij, & omittens investigate, non ieiunas. Et hec dicitur iam ignorantia vincibilis, iam crassa, iam supina, secundum maiorem, vel minorē negligentiam. Ad ignorantiam vincibilem dicit Thomas Sanchez lib. 1 sum. cap. 26. num. 7. Salas tract. 13. disp. 18. sect. 10. num. 76. Bonacina disp. 1. de censuris quæst. 2. sufficere, si diligentiam mediocrem non apposueris; ad crassam, & supinam, summam negligentiam requirunt. Suarez verò tom. 1. in 3. part. disp. 4. sect. 10. à num. 7. ConincK disp. 13. de censuris disp. 11. num. 95. Palao summa tract. 2. disp. 1. punct. 15. non percipiunt hanc distinctionem: quia non apponere mediocrem diligentiam sufficit ad crassam, & fortè virtualiter supinam; vel interpretative, seu præsumpte, quā alij vocant conditionatam: quia scilicet habet inclinationem contrariam; si daretur notitia. Ut circuſlantia ignorata non sit voluntaria, seu sit non voluntaria sufficit, quod